

GRADONAČELNIKOVA KĆI

ANDREA VITALI

Prevela
Gordana Breberina

 Laguna

Naslov originala

Andrea Vitali

LA FIGLIA DEL PODESTÀ

Copyright © Garzanti Libri s.p.a., 2005

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Manuelu i Domenika

Ličnosti i događaji u ovom romanu izmišljeni su.
Za razliku od mesta, koja su stvarna.

1.

Merčede Vitali, iz istoimene prodavnice galanterije u Ulici Balbijani broj 27 u Belanu, bila je bledunjava mršavica.

Usedelica.

Devica.

Vegetarijanka.

Imala je četrdeset godina. U poslednjih dvadeset nijednom nije propustila prvu jutarnju misu.

Molila se, a onda je odlazila da prodaje gaće.

Devojka je čekala ispred zatvorenih vrata njene prodavnice.

Bilo je jutro 12. februara 1931. Još nije bilo svanulo, vazduh je bio hladan, a ulicom se širio miris svežeg hleba iz Barberijeve pekare.

Vitalijeva je imala običaj da priča sama sa sobom. Držala je govore, ali je češće računala. Recitovala je spisak dužnika, kao da moli krunicu. Ponekad je smišljala pisma koja će napisati dućeu, ali koja nikada nije poslala. Tog jutra nije imala šta sebi da priča. Čutke je izašla iz crkve i zaputila se ka radnji. Čim je ušla u ulicu, ugledala je tu nejasnu siluetu na bledej svetlosti ranog jutra.

Kad je napravila još dva koraka, prepoznala ju je.

Bila je to Renata Meča, jedinica gradonačelnika Agostina Meče. Imala je dvadeset četiri godine i bila je bandoglava, kao i njen deda, vitez Renato.

Šta hoće od nje?

„Dobro jutro, Merčede“, pozdravi je devojka.

„Dobro jutro.“

I pre nego što je Vitalijeva uspela da otvori vrata, Renata Meča joj je rekla zašto je došla.

Merčede shvati i zašto je za to odabrala tako neuobičajeno vreme.

Htela je nešto da naruči, ali joj je prećutno stavila do znanja da o tome ne sme nikome ni da zucne.

Prilično veliki problem.

Zarada je toga dana bila mršava. Uveče je u fioci zveckalo tek nekoliko centezima.*

Merčede pogleda bednu sumu slegnuvši ramenima.

Još nije rešila ni problem od jutros.

Možda paroh može da je posavetuje.

Dućan je zatvorila u šest.

Ulicom je fijukao ledeni vetar, u vazduhu se čuo žamor muških glasova, kafane su bile pune. Samo u Ulici Manconi bilo ih je sedam.

Žene su izlazile sa večernje mise i razilazile se kućama. Merčede se probi kroz tu gomilu koja je žagorila. Videvši je, jedna žena zastade.

„Upravo sam pošla kod vas“, reče. „Treba mi metar keper-trake.“

Merčede je pogleda.

Metar, pomisli. Mani ga se!

„Zatvorila sam“, odgovori.

„Otkud tako rano?“

Merčede se nije dopao njen ispitivački ton.

„Zar treba vama da polažem račune?“, upita.

Ova se zabezкну. Merčede je ostavi i krenu dalje niz ulicu.

„Njoj treba da polažem račune!“, promrmlja, pronašavši najzad temu za monolog.

Nikome nije morala da polaže račune o tome što radi. Taman posla. A pogotovo ne njoj. Metar trake? Pretrgla se! Da ne misli

možda kako bi trebalo da se vrati i ponovo otvori dućan zbog trake od četiri centezima...

Zaustavi se ispred trbuha gospodina paroha koji je izlazio na bočna vratanca pošto je zatvorio glavni ulaz u crkvu.

Sveštenik je žurio.

Odmah joj to reče. Poznavao je Vitalijevu. Pričala je nadugačko i naširoko, čak i na ispovesti.

Njene prve reči – „Treba da razgovaram sa vama“ – navedoše ga na zaključak da nije bio dovoljno jasan.

„Žurim“, ponovi.

„Ali to je stvar od izuzetne važnosti“, saopšti Merčede.

„Koja ne može da čeka do sutra ujutru?“

„Pa ne bih da ispadne kako ne pokazujem dužno poštovanje...“

„Kakve sad veze ima poštovanje s tim?“

„Poštovanje koje se duguje vlasti.“

„Kakvoj vlasti?“

„Gradonačelniku. Zar on nije vlast?“

Tišina. Paroh je bio gradonačelnikov dobar prijatelj. Kućni. Često je odlazio kod njega na večeru.

„Kakve sad veze ima gradonačelnik s tim?“, upita.

„Zato sam i došla, da vam objasnim“, odgovori Merčede.

„Recite“, diže ruke sveštenik.

Merčede je govorila pognute glave. Krupni sveštenik je slušao ispršen, s rukama na leđima. Dve senke, jedva nešto svetlije od noći koja je već bila pala.

* Centezim – stoti deo nekadašnje lire. (Prim. prev.)

2.

Kad je čuo novost, paroh nije znao treba li da se smeje ili da plače.

Kakve to veze ima s njim?, upita.

„Objasniću vam“, reče Merčede.

Ona objasni zašto i koliko ju je ta vest uznemirila: do te mere da nije znala šta da radi, pa se njemu obratila za savet.

Kada je završila objašnjavanje, paroh je bio bleđ kao krpa.

„Sigurni ste u to?“, upita.

„Već trideset godina se bavim ovim poslom“, glasio je odgovor.

„I ...“, zbuni se sveštenik.

Je l' sigurna da se iza takvih narudžbina krije neki cilj, neka namera?

Merčede slegnu ramenima.

„Pa koji drugi cilj može da stoji iza toga, velečasni! Takva stvar se pravi zato da bi se pokazivala, milovala...“

„U redu, u redu“, prekide je sveštenik. Nije tražio da ulazi u pojedinosti.

„Šta da radim?“, skрати priču pozamanteristkinja.

Sveštenik duboko udahnu, izbacivši trbuh.

„Odugovlačite“, glasio je njegov savet.

„Dobro“, odvrati Merčede. „Dan-dva. A onda?“

Sveštenik je oklevao.

„Ne želim nevolje. Znae kakav je gradonačelnik“, primeti Merčede.

„Ali ja ...“, promuca paroh.

„Zar se njegova žena ne ispoveda svakog petka?“, bubnu prodavačica.

To je bilo tačno. Svakog petka ujutru, posle prve mise, Evanđelija Priola je gospodinu parohu polagala račune o svojim grehovima.

„Ali kakve to veze ima?“, upita sveštenik.

„Recite joj“, odgovori Merčede.

„Kako?“

„Na ispovesti“, objasni prodavačica. „Recite joj kako ste to saznali u poverenju i da ste smatrali da je treba upozoriti.“

„Zašto je vi ne upozorite?“, odvrati paroh.

„Ma kako da ne! A onda ću ja, ako devojka poretne, ispasti ne samo uhoda, već i lažljivica.“

Sveštenik nije više znao za šta da se uhvati.

„Ali ispovest je sveti...“

Merčede ga prekide usred rečenice.

„Petak je prekosutra. Ja ću odugovlačiti jedan dan. A onda nastupate vi i problem je rešen.“

Paroh nije imao vremena da odgovori.

„Laku noć“, reče Merčede i za tren oka nestade, pošto ju je progutao mrak u koji je utonuo trg ispred crkve.

3.

Ledeni mrak. Zima se i dalje osećala u vazduhu. Panorama se danju svodila na boju mišjeg krzna.

Paroha su boleli žuljevi. Jeo je i mnogo i dobro.

Te večeri je žurio na sastanak s loncem.

„Ohladilo se, isključila sam šporet“, reče sluškinja videvši ga kako konačno ulazi u kuću. „Da nisam, prekipelo bi.“

Paroh je pogleda žmirkajući. Kao da razmišlja.

„Uostalom, zna se kad se večera“, reče sluškinja. I njen glas je bio leden.

„I šta sad da radim?“, dodade. „Da podgrejem?“

„Nisam gladan“, odvrati paroh odlučno.

I odjuri u radnu sobu.

Na oknima su bile žilice leda. U vazduhu se osećao miris kelja i masti.

Prodavačica je bila u pravu. Gradonačelnik je težak čovek.

Razdražljiv.

Sumnjičav.

Sujetan.

I osvetoljubiv.

Nije zao. Ali teško onom ko bi mu se suprotstavio.

Patio je zbog toga što nije mogao da se oslobodi senke svoga oca, viteza Renata Meče.

Devojka je, međutim, pljunuti deda.

Njegova slika i prilika.

Nepredvidiva, bandoglava.

Paroh je to odlično znao. Krstio ju je, pričestio i krizmao. A onda ju je izgubio iz vida. Nije mnogo držala do crkve. Samo nedeljna misa, na koju je dolazila s roditeljima, forme radi. To je bilo sve.

Sveštenik frknu.

Prodavačica je nesumnjivo u pravu.

Iza onoga što je Renata uradila sigurno se krije neki cilj. Devojka je nešto naumila. Po svemu sudeći, ništa dobro.

Paroh ustade, prošeta. Bilo mu je hladno.

I bio je gladan.

Da se barem u vazduhu u radnoj sobi ne oseća taj miris...

Proviri u hodnik, u pravcu kuhinje. Ispod vrata se videlo svetlo. Sluškinja još nije legla.

On uđe u kuhinju i prekide tišinu jednim pomirljivim „dobro večer“.

Ona progundā odgovor.

Ali odmah ustade i uze da podgreva jelo. Nikada se nije desilo da sveštenik ode u krevet praznog stomaka.

Dva tanjira.

Posle drugog tanjira sveštenik je bio zadovoljan.

Blaženo se osvrnu oko sebe.

„Ovo što je ostalo“, reče, „podgrejaćemo i pojesti sutra.“

Sluškinja sleže ramenima.

Zašto uopšte govori u množini kad ionako to samo on jede?

4.

U petak ujutru paroh je stao za oltar i pogledom proverio ko je sve prisutan.

Evandeliya Priola nije bila u crkvi.

On uzdahnu s olakšanjem. Onda se okrenu i poče da služi misu.

Čak ni u trenutku pričešća gradonačelnikova žena nije bila u crkvi.

Dobro je, pomisli paroh.

Nije mogao da izbegne poluobećanje dato prodavačici, ali to ne znači da treba da ide dalje od toga, da potraži Evandeliyu i sve joj istrtlja, kao neki brbljivac.

Blagoslovio je vernike, pa čak i mraz, oštar zbog severca koji je šibao po licu i zbog koga je Evandeliya verovatno odlučila da ostane ispod jorgana.

Zatekao ju je ispred sakristije.

Ušla je kroz vrata što vode u pevnicu.

„Otkud vi ovde?“, iznenadi se paroh.

Odmah je video da nešto ne valja.

Ženi je lice bilo izobličeno, oči razrogačene, usne blede, a kosa raščupana.

Evandeliya odgovori da se uspavala. Nije htela da ulazi u toku mise kako ne bi ometala službu.

Laž.

Paroh shvati da žena ne govori istinu.

„Hoćete da se ispovedite kao i obično?“, upita.

Evandeliya odmahnu glavom.

„Ne.“

Ne? Utoliko bolje.

Ali zašto je onda došla?

„Moram da razgovaram s vama“, procedi žena.

I ona!

„U četiri oka“, dodade Evandeliya.

Mali ministrant, jedini, nestade istog trena.

„Šta se dešava?“, upita paroh.

„Renata.“

Ajoj!